



## Συντάξεις και νέα γενιά

**Θ**α περίμενε κανείς πως με την ολοκλήρωση του τρίτου Μνημονίου, σε μια χώρα που βγαίνει από σχεδόν δεκαετή ύφεση, θα είχε διαμορφωθεί συναίνεση για το πώς θα έρθει η απαραίτητη ισχυρή ανάπτυξη ή τουλάχιστον θα ήταν εμφανής η γνήσια αναζήτηση για τις κατάλληλες πολιτικές. Αντίθετα, φαίνεται ότι στην πρώτη μεταμνημονιακή, αλλά και αναπόφευκτα προεκλογική, περίοδο ίσως επικρατήσουν μάχες οπισθοφυλακής. Αντιπαράθεσεις, όπως για τη μη εφαρμογή της νομοθετημένης μείωσης των παλαιών συντάξεων που τις προσαρμόζει στο επίπεδο των νέων. Αν, όμως, η οικονομική πολιτική πάρει τέτοια πορεία, θα υπάρξουν επιπτώσεις



όχι μόνο βραχυχρόνια, αφού θα μειωθεί ακόμη περισσότερο η αξιοπιστία της, με άμεσο κόστος για την ανάπτυξη, αλλά κυρίως μεσοπρόθεσμα. Το ότι η οικονομική πολιτική πρέπει να στοχεύει στη συστηματική αύξηση των εισοδημάτων και συνακόλουθα των συντάξεων είναι περίπου αυτονόητο. Επίσης οι μειώσεις των συντάξεων τα τελευταία χρόνια είχαν έναν σημαντικό βαθμό αδικίας, για όσους είχαν πληρώσει ανάλογες εισφορές και είδαν την πολιτεία να αθετεί τις υποσχέσεις της. Σχετικά, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια εξορθολογισμού του σημερινού ασφαλιστικού συστήματος. Διορθώσεις είναι απαραίτητες και προς την αύξηση της αναλογικότητας μεταξύ εισφορών και συντάξεων και προς την ενίσχυση, μέσω κινήτρων, της αποταμίευσης και επικουρικής ασφάλισης των νοικοκυριών. Οχι όμως στην κατεύθυνση της άνισης μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων συμπολιτών μας. Η σχετική συζήτηση που δρομολογείται, μπορεί να θεωρηθεί προβληματική και από οικονομική αλλά και από ηθική πλευρά. Είναι δύσκολο να δικαιολογήσει κανείς πώς μπορεί να παγιωθούν δυσμενέστερες συνθήκες για τους νέους συνταξιούχους από ό,τι προτείνεται

για τους παλαιότερους. Πολλοί από τους τελευταίους συνταξιοδοτήθηκαν με υψηλότερες συντάξεις, λιγότερα χρόνια εργασίας και έχοντας πληρώσει χαμηλότερες εισφορές από ό,τι οι νεότεροι. Ενδεχομένως, αρκετοί έχουν ήδη εισπράξει σημαντικά ποσά ως συνταξιούχοι. Αν ένα επίπεδο σύνταξης θεωρηθεί δίκαιο για αυτούς, δεν θα πρέπει επίσης να ισχύει και για όσους συνταξιοδοτήθηκαν αργότερα, με δυσμενέστερους όρους; Είναι όμως κάτι τέτοιο δημοσιονομικά εφικτό, ιδίως σε ένα βάθος χρόνου;

Πολιτικά, ο πειρασμός να δοθούν υποσχέσεις για αναβολή των μειώσεων είναι μεγάλος. Αν όμως πράγματι υπάρχει δημοσιονομικός χώρος για το επόμενο έτος, ποιες είναι οι προτεραιότητες; Το επείγον ζητούμενο είναι η στήριξη της εργασίας. Αλλιώς η ανεργία, ιδίως των νέων, θα παγιωθεί σε οδυνηρά επίπεδα. Η μείωση των ασφαλιστικών και άλλων επιβαρύνσεων της εργασίας, η διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας, η ενίσχυση προγραμμάτων κατάρτισης και διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την εργασία, θα έχουν ισχυρότερο αναπτυξιακό αποτέλεσμα, ίσως όμως και ηθική βάση. Η υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των συνταξιούχων τα τελευταία χρόνια ήταν βίαια, αλλά τα κύρια θύματα της κρίσης ήταν οι νέοι που έχουν αποκοπεί από την εργασία ή αμείβονται ελάχιστα.

**Ε**πειτα από μια τόσο βαθιά κρίση, η οικονομική πολιτική οφείλει τουλάχιστον να εκφράζεται με όρους ειλικρίνειας. Καμία οικονομία δεν μπορεί να έχει συντάξεις συστηματικά υψηλότερες από τους μισθούς ή μισθούς που να τρέχουν πιο γρήγορα από την παραγωγικότητα. Για να αυξάνονται, λοιπόν, τόσο οι μισθοί όσο και οι συντάξεις, η πολιτική πρέπει να εξασφαλίζει ένα πλέγμα συνθηκών που οδηγεί σε συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας: θεσμική λειτουργία, αποτελεσματικές και ποιοτικές υποδομές εκπαίδευσης και υγείας, προσέλκυση επενδύσεων. Θα ήλπιζε πράγματι κανείς πως στον δημόσιο διάλογο θα κυριαρχούσαν σήμερα αυτά ακριβώς τα κρίσιμα ζητήματα. Και όχι το πώς θα μοιραστούν υποσχέσεις για πόρους, που ουσιαστικά δεν υπάρχουν αλλά επιβαρύνουν τις επόμενες γενιές.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών